

НАРОДНО СЪБРАНИЕ		
Вх. No	52-654-01-72	
Дата	25	06 2026 г.

ДО

Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 52-ТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

47
11

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организация на дейността на Народното събрание внасяме законопроект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование заедно с мотиви и предварителна оценка на въздействието съгласно методологията - приложение към чл. 70, ал. 3 от правилника.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Йорданка Аникова Франдъкова

Костадин Ангелов

Красимир Вачев

Мария Златева Ангелови

Радика Николова

Росен Мелников

Делица Сачева

ПРОЕКТ

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

(Обн., ДВ, бр. 79 от 2015 г., изм. и доп., бр. 98 от 2016 г., изм., бр. 105 от 2016 г., бр. 58 от 2017 г., изм. и доп., бр. 99 от 2017 г., изм., бр. 24 от 2018 г., изм. и доп., бр. 92 от 2018 г., изм., бр. 108 от 2018 г., бр. 24 от 2019 г., доп., бр. 42 от 2019 г., изм., бр. 100 от 2019 г., бр. 101 от 2019 г., изм. и доп., бр. 17 от 2020 г., бр. 82 от 2020 г., изм., бр. 17 от 2022 г., изм. и доп., бр. 34 от 2022 г., изм., бр. 102 от 2022 г., изм. и доп., бр. 11 от 2023 г., изм., бр. 102 от 2023 г., изм. и доп., бр. 23 от 2024 г., бр. 27 от 2024 г., бр. 69 от 2024 г., бр. 26 от 2025 г.)

§ 1. В чл. 22, ал. 2, т. 7 преди думите „приобщаващото образование“ се поставя „личностно развитие“, а след тях думите „и мониторинг на приобщаващото образование“.

§ 2. В чл. 24, ал. 3 думата „отглеждане“ се заменя с думите „ранно детско развитие“.

§ 3. В чл. 50, ал. 1, т. 5 след думата „свързани с“ се добавя „мониторинг и“. Към функциите на специализираните звена експлицитно се добавя и функцията за мониторинг на провежданата държавна политика в областта на образованието.

§ 4. В чл. 80, ал. 2 се изменя така:

(2) Изключения по ал. 1 се допускат за вечерната, задочната и индивидуалната форма на обучение, както и за обучението в спортните училища, в училищата по изкуствата и в училищата в местата за лишаване от свобода. Изключения по ал. 1 се допускат и за комбинираната форма на обучение, когато се осъществява по индивидуален учебен план – за ученици със специални образователни потребности.“

§ 5. В чл. 95 се правят следните изменения и допълнения:

1. ал. 1 се изменя така:

- в текста преди точка 1 думите „всички ученици“ се заменят с „всеки ученик“, а думите „които се обучават“ се заменят с „който се обучава“.

- в т. 1 думата „ученици“ се заменя с „ученик“, а думите „които се обучават“ се заменят с „който се обучава“.

- в т. 2 думата „ученици“ се заменя с „ученик“, а думите „които се обучават“ се заменят с „който се обучава“.

2. в ал. 1, т. 1 накрая се поставя запетая и се добавя „когато разпределението на учебното време по един или по повече учебни предмети е различно от училищния учебен план,

както и когато се включват само част от учебните предмети, определени в училищния учебен план“.

3. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Индивидуалният учебен план по ал. 1 се утвърждава със заповед на директора и изпълнението му се контролира от регионалното управление на образованието в началото на всяка учебна година“;

4. В ал. 5 след думата „предмети“ се добавя „или частично включване в учебния час“;

5. В ал. 6 след думите „училищния учебен план“ се поставя запетая и се добавя „както и определяне кои от тези предмети се преподават по индивидуална учебна програма или в рамките на общообразователните учебни предмети.“;

6. Алинея 7 се изменя така:

„(7) Когато при преглед на напредъка ученикът по ал. 1, т. 1 не постига изискванията на учебната програма по учебен предмет от индивидуалния учебен план, екипът за подкрепа за личностно развитие разработва индивидуална учебна програма по този учебен предмет, която се утвърждава от директора на училището.“.

§ 6. В чл. 102 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова алинея 4: „Центърът за специална образователна подкрепа организира при желание на родителите целодневна организация на учебния ден.“;

2. Досегашната ал. 4 става ал. 5.

§ 7. В чл. 103 се прави следното допълнение:

1. Създава се нова алинея 3:

„(3) За ученици със специални образователни потребности, които се обучават в комбинирана или индивидуална форма на обучение, продължителността на учебните часове и почивките между тях се определят за всеки учебен предмет в индивидуалния учебен план.“;

2. Досегашната ал. 3 става ал. 4.;

3. Досегашната ал. 4 става ал. 5.;

4. Досегашната ал. 5 става ал. 6.

§ 8. В чл. 107 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 3 се изменя както следва: след думата „след“ се добавя „индивидуална“, а след думата „лицето“ се добавят думите „и оценка на неговите способности“, като думите „и при осигуряване защита на интересите на останалите ученици от паралелката“ се заличават;

2. В алинея 4 след думата „Препоръка“ се поставя запетайка и се добавят думите „като се съобразява с най-добрия интерес на детето“;

3. Създава се нова алинея 5:

„(5) В случай, че родителите не са съгласни с направената препоръка, директорът предлага на родителите да се инициира процедура по медиация съгласно Закона за медиацията.“.

§ 9. В чл. 120 се създава се нова ал. 9:

„(9) Когато се установи на база на преглед на напредъка, че учениците по ал. 7 не са постигнали изискванията на учебната програма по учебен предмет от училищния учебен план, за обучение по този предмет се изготвя индивидуална учебна програма.“.

§ 10. В чл. 128, ал. 2 се създава изречение второ:

„За целите на продължаване на обучението по искане на лицето за завършеното обучение в определен клас може да се издава и удостоверение.“

§ 11. В чл. 138 се създава ал. 6:

„(6) Учениците със специални образователни потребности по чл. 120, ал. 7, които са завършили обучението си в последен гимназиален клас, но не са придобили средно образование, получават удостоверение за завършен XII клас, което им дава право на професионално обучение.“

§ 12. В чл. 151, ал. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова т. 2 „2. Подпомагане на постигането от децата и учениците на отделни компетентности по тема или взаимосвързани теми от учебното съдържание по образователно направление или учебна програма“;
2. Досегашна алинея 2 става алинея 3;
3. Създава се нова алинея 4: „4. Подпомагане провеждането на обучение по индивидуални учебни програми.“

§13. В чл. 171, ал. 1 се създава нова т. 14:

„14. да получат достъп до социални услуги в рамките на образователния процес и в сградата на детската градина или училището.“.

§ 14. В чл. 174:

1. Създава нова алинея 5:
„(5) Институциите в системата на предучилищното и училищното образование разработват и прилагат политиките по ал. 2, т. 1–3 съвместно с доставчиците на социални услуги.“;
2. Досегашната ал. 5 става ал. 6.;
3. В нова алинея 6 след думите „при работа с“ се добавя „деца и“.

§ 15. В чл. 176:

1. В ал. 2 думата „образователни“ се заличава, а след думата „потребности“ се добавя думата „и способности“;
2. Създава се нова алинея 4:
„(4) За координиране на дейностите по обща и допълнителна подкрепа в детската градина и в училището се определя координатор на подкрепата за личностно развитие.“;
3. Създава се нова алинея 5:
„(5) Подкрепата за личностно развитие (обща и допълнителна) се предоставя с ниво на

интензивност, в зависимост от индивидуалните потребности и способности.“.

§ 16. В чл. 177:

1. В алинея 2 думата „се“ се заличава и се заменя с думите „се обучава“;
2. създава се нова алинея 6:

„(6) Всяко дете и ученик може да се ползва от дейности от общата, допълнителната или от комбинация от дейности от двата вида подкрепа в зависимост от неговите индивидуални потребности и способности.“.

§ 17. В чл. 178 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 13 след думата „затруднения“ се поставя запетайка и се добавя „вкл. чрез предоставяне на адаптирани учебни материали, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали и специалисти.“.

2. В ал. 1 се добавят нови точки 15, 16, 17 и 18:

„15. психологическа подкрепа;

16. програми за социално - емоционално учене;

17. програми за подкрепа на деца и ученици в риск от бедност и социално изключване;

18. подкрепа, консултиране и сътрудничество с родителите.“;

3. В ал. 2 в след думата „развитие“ се добавя ново изречение: „Дейностите от общата подкрепа могат да се осигуряват и чрез ползване на социални услуги с общ план за интегрирана подкрепа, включително в рамките на образователния процес и в сградата на образователната институция.“.

4. В ал. 3 се премахват думата „само“ и се заменя с думата „и“, а думите „и училища с предучилищни групи“ се заличават.

5. Добавят се нови алинеи 5 и 6.

„(5) Общата подкрепа по ал. 1, т.т. 12, 13, 16, 17, 18 се организира и провежда от постоянно действащ екип за подкрепа за личностно развитие в детската градина или в училището, създаден със заповед на директора, и със състав, отговарящ на изискванията на чл. 188, ал. 4.;

(6) Дейностите за общата подкрепа по чл. 1, ал. 1- могат да бъдат финансирани и по национални програми.“.

§ 18. В чл. 181 се правят следните изменения и допълнения: след сумата „образование“ се добавят „социално-емоционално учене, превенция на обучителни затруднения, развитие на социални умения“.

§ 19. Създава се нов чл. 182а: „В сградата на детската градина или училището се осигурява достъп и ползване на социални услуги чрез подходящи помещения и/или изградена специализирана среда.“.

§ 20. В чл. 187 се правят следните изменения и допълнения:

1. В алинея 1, т. 3 след думата „материали“ се допълва „учебни помагала, вкл. адаптирани,“ методики и специалисти;
2. В алинея 1 се добавят нови точки 6, 7, 8, 9, 10 и 11:
 - „6. осигуряване на пространство за провеждане на дейности за допълнителна подкрепа;
 7. прилагане на програми за обучение и развитие на способностите на деца и ученици с изяви дарби;
 8. прилагане на програми за развитие на житейски и социални умения;
 9. психологическа подкрепа, съгласно стандарта за личностно развитие, приобщаващо образование и мониторинг на приобщаващото образование;
 10. осигуряване на учител-специален педагог по смисъла на чл. 190, ал. 2;
 11. частично включване в един или повече учебни часове на база на дневен график на дейностите, предложен в оценката на потребностите.“;
3. В алинея 3 думите „както и“ се заличават, след думата „развитие“ се добавя „и нивото на интензивност“. Във второто изречение думите „по ал. 2, т. 1 : се заличават и се добавят думите „със специални образователни потребности“, а думите „определя и часовете за ресурсно подпомагане“ се заменят с думите „съдържа определената интензивност на подкрепа“;
4. В алинея 4 след думата „звена“ се добавя ново изречение „Дейностите от допълнителната подкрепа могат да се осигуряват и чрез ползване на социални услуги с общ план за интегрирана подкрепа, включително интегрирано в образователния процес и в сградата на образователната институция.“.

§ 21. В чл. 188:

1. В алинея 2 след израза „по чл. 187, ал. 1, т. 1“ се добавя „и изготвя интегрирани планове със социални услуги.“;
2. Алинея 4 се изменя както следва:

„(4) В състава на екипа за подкрепа за личностно развитие задължително се включва психолог или педагогически съветник, както и логопед и/или учител-специален педагог. В екипа може да се включват учители и други специалисти, включително специалисти от социални услуги, както и представители на органите за закрила на детето и на органите за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.“;
3. Алинея 5 се изменя както следва:

„(5) Екипът за подкрепа за личностно развитие работи съвместно с родителите и с други специалисти, полагащи грижи за детето или ученика, в т.ч. специалисти от социални услуги, а при необходимост и с регионалните центрове за подкрепа за процеса на приобщаващото образование и/или с центровете за подкрепа за личностно развитие и центровете за специална образователна подкрепа.“.

§ 22. В член чл. 189:

1. В точка 2 след думата „ученика“ се добавя „и оценка на изпълнението на плана за подкрепа“;

2. В точка 3 след думата „подкрепа“ се добавя „на детето или на ученика с определена интензивност на подкрепата и участва в неговата реализация“;
3. В точка 4 думите „и оценка за развитие на всеки конкретен случай“ се заличават и се добавят „и преглед на напредъка на детето или ученика“;
4. Създава се нова точка 5:
„5. обновява плана за подкрепа на детето или ученика в съответствие с резултатите от наблюдението и прегледа на напредъка съгласно т. 4“;
5. Създава се нова т. 6:
„6. Осъществява дейности за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в рамките на целодневната организация на учебния ден, включително по интегриран план за подкрепа съвместно със социални услуги, както и провежда дейности в пространствата за допълнителна подкрепа.“;
6. Настояща точка 5. става точка 7.

§ 23. В чл. 190 се правят следните изменения и допълнения:

1. В алинея 2 след думите „образователна подкрепа“ се добавя „специални училища“, след думата „логопеди“ се поставя запетайка и думата „и“ се заличава, след думата „специалисти“ се добавя „и специалисти от социални услуги“;
2. В алинея 3 в т. 1 след думите „предоставянето на“ се добавят думите „плана за“, думите „т. 2-5 „ се заличават;
3. В т. 2 след думата „одобри“ се добавя думата „плана“;
4. В точка 3 след думата „оценката“ се добавят думите „и плана“, след думите „по чл. 189, т. 2“ се добавя „и т. 3“, а думите „или с предложената допълнителна подкрепа“ се заличават;
5. В точка 4 след думите „чл. 44, ал. 1, т. 1“ се добавя запетайка и думите „както и в центровете за специална образователна подкрепа“;
6. В точка 6 след думата „развитие“ се добавя „и провежда супервизия за педагогическите специалисти, съгласно реда в стандарта за личностна подкрепа, приобщаващо образование и мониторинг на приобщаващото образование“;
7. В алинея 10 след думата „подкрепа“ се добавя „и супервизията на педагогическите специалисти“, след думата „образование“ се поставя запетайка и се добавят думите „от доставчици на социални услуги“, а след думите „в зависимост“ се добавят думите „от техните компетенции“.

§ 24. В чл. 192:

1. Алинея 4 се изменя както следва:

„(4) При увеличаване на броя на децата и учениците в група или паралелка, и при необходимост, съобразно идентифицирани потребности в оценката на индивидуалните потребности на дете или ученик със специални образователни потребности се назначава помощник на учителя по предложение на екипите по ал. 3., когато в групата или паралелката има дете или ученик с увреден слух, чието обучение се нуждае от подкрепа от специалист по български жестов език, се назначава помощник на учителя, който е носител на българския жестов език или който владее български жестов език.“;

2. Създава се нова алинея 5:

„(5) Детските градини и училищата осигуряват гъвкава и динамична организация на средата според индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности, която включва и организиране на пространства и кътове за работа в рамките на стаята на групата и на класната стая, както и на пространства за допълнителна подкрепа в средата на детската градина или на училището.“.

§ 25. В чл. 193 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя както следва:

„(1) В детските градини и в училищата обучението на деца и ученици със специални образователни потребности, се подпомага от учител-специален педагог, ресурсен учител и/или от други специалисти, съобразно оценката на индивидуалните потребности.“.

2. В алинея 2 след думата „учители“ се добавя „и на другите специалисти, осъществяващи допълнителна подкрепа“, думите „от броя часове за ресурсно подпомагане,“ се заличават и се заменят с думите „от нивото на интензивност“ като думите „стандарт за приобщаващото образование“ се заменят със „стандарт за личностно развитие, приобщаващо образование и мониторинг на приобщаващото образование“.

3. Създава се нова алинея 5:

„(5) Изискванията и функциите на учителя-специален педагог се определят с държавния образователен стандарт за личностна подкрепа, приобщаващо образование и мониторинг на приобщаващото образование.“;

4. Настояща алинея 5 става алинея 6 и се изменя както следва:

„(6) Учителят в групата за предучилищно образование или учителят по съответния учебен предмет, учителят-специален педагог и/или ресурсният учител, или помощникът на учителя работят в координация и/или съвместно при подготовката и провеждането на педагогическата ситуация или на учебния час.“.

§ 26. В чл. 194 се създава нова алинея 3:

„(3) Необходимостта от обучение на ученик със специални образователни потребности в специална група се преразглежда ежегодно като част от прегледа на напредъка и актуализацията на плана за подкрепа по чл. 198, т. 4 и т. 5.“.

§ 27. В член чл. 196, ал. 4 думата „две“ се заменя с думата „четири“.

§ 28. В чл. 197, ал. 2 думата „две“ се заменя с думата „четири“.

§ 29. В чл. 208, ал. 1 се изменя както следва:

„(1) Сътрудничеството и взаимодействието между родителите и детската градина или училището се осъществяват редовно, както и всеки път, когато конкретна ситуация или потребностите на детето или ученика го прави необходимо, чрез индивидуални консултации и срещи, общи родителски срещи или групи за взаимопомощ, обучения и медиация.“.

§ 30. В чл. 219, ал. 1 се добавя нова точка 7:

„7. да получават супервизия в изпълнение на своите работни задачи.“.

§ 31. В чл. 223, ал. 1 се изменя както следва:

„(1) Повишаването на квалификацията на педагогическите специалисти може да се организира и от детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие, като вътрешноинституционална и междуинституционална квалификация чрез обмяна на добри практики, чрез участие в дейности на професионалните учещи се общности, в дейности по международни, национални и регионални програми и проекти и други форми. Вътрешноинституционална и междуинституционална квалификация се измерва с квалификационни кредити и се удостоверява с документ.“.

§ 32. В чл. 224 се създава нова алинея 3:

„(3) Педагогическите специалисти ежегодно повишават квалификацията си в областта на приобщаващото образование във форми по избор и/или ползват супервизия.“.

§ 33. В чл. 282, ал. 4 се добавя нова точка 7:

„7. избор на комбинирана форма, която включва съчетаване на дневна и индивидуална и изисква допълнителен ресурс за обезпечаване реализацията на индивидуалния учебен план.“.

§ 34. В § 1 на допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 6 се изменя както следва: „6. Дете или ученик в риск е дете или ученик в риск по смисъла на Закона за закрила на детето.“;
2. Създава се нова т. 27а:
„27а „Ниво на интензивност на подкрепата“ описва личностната подкрепа за участие на детето или ученика в образователния процес, определена въз основа на оценка на индивидуалните потребности и способности се изразява в комбинация на следните елементи: включени дейности за обща и/или допълнителна подкрепа, продължителност на подкрепата, честота на подкрепата, средата на предоставяне, видове специалисти и приложими други мерки за приобщаване като вид и форма на обучение, програма на обучение, помощник учител и др., съгласно стандарта за личностно развитие, приобщаващо образование и мониторинг на приобщаващото образование.“;
3. Създава се нова точка 28а:
„28а. Пространство за допълнителна подкрепа е физическо пространство, което осигурява необходимите материални условия за провеждане на дейности за допълнителна подкрепа, което може да се ползва и от социални услуги, ако чрез тях се предоставя обща или допълнителната подкрепа без да ограничава участието на детето или ученика в общообразователния процес.“;
4. Създава се нова точка 29а:
„29а. „Социална услуга“ по смисъла на този закон е социална услуга по смисъла на Закона за социалните услуги.“;
5. Създава се нова точка 39:

„39. „Супервизия“ е структуриран, рефлексивен процес на професионална подкрепа, в който опитен специалист (супервизор) работи индивидуално или групово с педагогически специалисти с цел задълбочаване на професионалната им компетентност, познанията, емоционалната устойчивост и ефективност в практиката, вкл. за развитие на умения за разпознаване на клинични прояви и прилагане на адекватен подход към тях, изграждане на граници и личностна устойчивост при работа с деца с комплексни потребности, като превенция на професионалното прегаряне (burnout) чрез редовна рефлексия и споделяне и насоки за координация с клинични специалисти (психолози, психиатри, терапевти).“;

6. Създава се нова точка 40:

„40. „Мониторингът на процесите на приобщаващо образование се провежда на ниво институции в системата на образованието и се състои в системно събиране, обобщаване и анализиране на информация и изготвяне на препоръки за оптимизиране на работата и подобряване на ефективността.“.

ВНОСИТЕЛИ:

Мордана Аниова Яндръкова

Кочура Ангел

Красимир Велчев

Мария Златева Ангирова

Роза Анзари

Росен Шеляков

Деница Сивева

МОТИВИ

към проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование

Настоящите предложения са резултат от процес на проведени обществени обсъждания с редица заинтересовани страни в сферата на приобщаващото образование – родители, учители, специалисти и ръководители на институции в системата на предучилищното и училищно образование.

На поредица от работни срещи и дискусии бяха обсъждани проблемите в областта на приобщаващото образование и необходимостта от нормативни промени за постигане на по-добро включване на учениците със специални образователни потребности, подобряване на процесите, улесняване на институциите и учителите в прилагане на инструментите за допълнителна подкрепа и в крайна сметка за постигане на по-голяма справедливост и включване на всички деца равнопоставено в предучилищното и училищно образование.

Общото споделено мнение беше, че при всички усилията, полагани в областта на приобщаващото образование все още има нужда от предприемане на редица конкретни стъпки за подобряване на средата.

Отправна точка на предложенията, от една страна, е продължаване на усилията да бъде изградена среда на приобщаване и подкрепа за всички ученици в общообразователната система, а от друга, да се доразвие ролята на образователните институции – детските градини и училищата в областта на приобщаването, като им се дадат повече възможности за провеждане на дейности за приобщаване и те разполагат с по-богат инструментариум на действие.

Предложенията за изменени и допълнение на Закона за предучилищно и училищно образование са ориентирани в няколко тематични и смислови групи.

На първо място предложения, при които фокусът на вниманието са децата и техните индивидуални потребности. Затрудненията им могат да са най-различни. Необходимо е и подкрепа да бъде добре насочена, да включва разнообразни дейности, да е достатъчна и навременна. Ресурсната подкрепа е изключително ценна, заема и ще продължи да заема съществено място сред дейностите за личностна подкрепата, но не е достатъчна и има нужда да бъде надградена.

Децата трябва да могат да получат внимание и подкрепа и без да имат статут на деца със специални образователни потребности.

Предвидено е прилагане на програми, които следва да осигурят подкрепа, съобразно по-широк кръг затруднения при децата и учениците и които да спомогнат за по-добра подготовка за живота, след завършване на училище.

В предложенията е застъпено разширяване на обхвата на общата личностна подкрепа и са предвидени дейности за превенция, предлага се да се подобри координацията и да се осигурява финансиране на дейностите за обща личностна подкрепа по национални програми.

За реализирането на дейностите за обща подкрепа е предвидено детската градина и училището да сформира постоянно действащ училищен екип за подкрепа за личностно развитие. Съставът на този екип е идентичен на състава на екипа, който се сформира по случай за дете със специални образователни потребности.

Прецизират се процесите на оценка, планиране и преглед при оценка и предоставяне на допълнителна подкрепа. Разширява се кръга на дейностите, които се включват в обхвата на допълнителна подкрепа, с което ще се осигури по-голяма гъвкавост на образователните екипи и институциите при подкрепата, ориентирана около индивидуалните потребности на децата и учениците.

Прецизират се ангажираните специалисти като се въвеждат учител-специален педагог и психолог, като подкрепящи специалисти извън екипите за ресурсно подпомагане с цел отново постигане на по-голяма гъвкавост и възможност да се провеждат по-разнообразни дейности за подкрепа на децата и учениците с потребности от обща или допълнителна подкрепа с отговор на индивидуалните потребности.

Предвидени са повече възможности за гъвкавост при провеждане на обучението на учениците в комбинирана форма на обучение, тъй като това е формата на обучение, която позволява от една страна ученикът да е част от учебния процес и да взаимодейства с останалите ученици, а същевременно да получава индивидуално внимание. Обърнато е специално внимание на потребността от осигуряване като част от допълнителната подкрепа на пространства в детските градини и училищата, в които да се провеждат дейностите за допълнителна подкрепа, които да позволяват по-голяма гъвкавост на подхода извън формата на стандартната учебна среда. Предвидено е тези пространства да могат да се ползват общо от всички ученици според техните потребности в рамките на общата подкрепа за личностно развитие.

Предвидена е и допълнителна подкрепа, която ще позволи да се интегрират успешно деца с по-сложни и комплексни потребности, а именно – възможността за съкратен престой в учебните часове и престой по индивидуален график. Това допълва възможностите на индивидуалния учебен план и индивидуалната учебна програма.

Всички дейности за допълнителна подкрепа продължават да са обвързани, както и досега с оценката на потребностите, но освен с нея се обвързват и с преглед на напредъка като един инструмент, който осигурява текущо проследяване на случващото се с детето и ефекта, който имат прилаганите мерки за подкрепа.

Ролята на специалния педагог, въведен като дейност за допълнителна подкрепа, е свързана с осигуряване на подкрепа за изготвяне на оценките, индивидуалния учебен план и индивидуалната учебна програма. Специалният педагог ще участва в разработването на учебното съдържание, съвместно с учителите по предмети, като ги подкрепя в индивидуализирането на учебния план и програма според индивидуалните потребности. Неговото назначаване ще бъде по преценка на директора на училището.

Наред с по-широк кръг дейности за допълнителна подкрепа са залегнали и две други предложения, които разширяват възможностите за ползване на дейностите за обща и допълнителна подкрепа в отговор на индивидуалните потребности на детето или ученика:

- всяко дете и ученик може да се ползва от дейности от общата подкрепа, допълнителната подкрепа или от комбинация от дейности от двата вида подкрепа в зависимост от неговите индивидуални потребности.
- въвежда се понятието „ниво на интензивност“, с което се осигурява възможност

децата и учениците да ползват дейностите на общата и допълнителна подкрепа синхронизирано през плана за подкрепа в с комбинации, съдържание, насоченост и интензивност, съответстващи на индивидуалните потребности и способности.

Разширяваме дефиницията на учебните помагала, като включваме още една задача, а именно - учебното помагало подпомага провеждането на обучение по индивидуални учебни програми. По този начин освен адаптации на учебни помагала, ще има целеви учебни помагала, които се изготвят със задачата да улеснят учениците със специални потребности в обучението по индивидуална учебна програма. Това ще улесни учителите при прилагане на индивидуални учебни програми.

Разширяваме дефиницията на взаимодействието с родителите, с което разширяваме възможностите за взаимодействие и общуване, така че през нормализация на това общуване да се намира отговор на потребностите и да се изграждат условия за добронамерено и безконфликтно взаимодействие

И не на последно място – предлагаме допълнения в текста на чл. 107, в който формата на обучение може да бъде определена от оценката на потребностите. Предлагаме да се въведе задължителна медиация при отсъствие на съгласие между училището (специалистите) и родителите, тъй като е необходимо да се постига съгласие по ключовите въпроси и училището следва да има възможности да търси начини да постигне разбирателство с родителите, които по право отговарят за отглеждането на детето.

На второ място предложенията целят насърчаване на училищата, педагогическите специалисти и екипите в развитие на техния професионализъм в областта на приобщаващото образование и подкрепа за осъществяване на тяхната дейност.

Наред с предложения, които улесняват обмяната на опит и взаимното учене от добрите практики, въвеждаме и фокус върху приобщаващото образование при ежегодното повишаване на квалификацията.

Допълваме правата на педагогическите специалисти с правото на супервизия и въвеждаме дефиниция на това, какво е супервизия, с цел доразвиване на професионалната им компетентност, познанията, емоционалната устойчивост и ефективност в практиката, вкл. за развитие на умения за разпознаване на клинични прояви и прилагане на адекватен подход към тях, изграждане на граници и личностна устойчивост при работа с деца с комплексни потребности, като превенция на професионалното прегаряне (burnout) чрез редовна рефлексия и споделяне и насоки за координация с клинични специалисти (психолози, психиатри, терапевти).

По този начин се преодолява една голяма несправедливост, при която педагогическите специалисти са лишени от правото на супервизия и така от възможност да развиват умения за взаимодействие за справяне със сложни и комплексни житейски ситуации в резултат на голямото разнообразие от личностни особености на децата, учениците и техните родители, с които взаимодейства ежедневно.

Всички тези предложения съвсем логично изискват и разширяване на приложния обхват на подзаконовата нормативна база, а именно на настоящия стандарт за приобщаващо образование, който е необходимо да бъде смислово разширен като обхват и с регламентиране на мерките за личностна подкрепа. По тази причина и поради необходимостта мониторингът на провежданите дейности за приобщаващо образование да бъде нормативно регламентиран предлагаме промяна на названието на стандарта, а

именно „лично развитие, приобщаващо образование и мониторинг на приобщаващото образование“.

На трето място предложенията са ориентирани около създаване на по-големи възможности за оптимално използване на публичния ресурс, особено в ситуация, в която средствата ще остана ограничени, а потребностите доказано нарастват.

В проектозакона е залегнало в дейностите за обща, а също и дейностите за допълнителна подкрепа да бъде използват по-ефективно ресурса на социалните услуги, по смисъла на Закона за социалните услуги.

В Закона за социалните услуги като принцип е залегнала интегрираната подкрепа между социалните услуги и образователните институции, а като възможност и подход предоставянето на социални услуги в институциите на предучилищното и училищно образование и сега с тези промени в ЗПУО се въвежда реципрочно право за ползване на социални услуги в рамките на детска градина или училище и се регламентира взаимодействието с тях.

С въвеждането на това ще стане възможно социалните услуги в общините, където е налице капацитет, да бъдат в подкрепа на приобщаващото образование, като осигуряват така необходимата подкрепа за децата и учениците в областта на информирането и консултирането, терапията и рехабилитацията и обучението за придобиване на умения. Повече от ясно за всички е, че самостоятелно системата на образованието не разполага с капацитет и възможност да осигури изцяло всички потребности, особено когато става дума за деца и ученици с комплексни затруднения. И към настоящия момент много от тези деца ползват социални услуги в допълнение на посещаването на училище, но това рядко е в синхрон, както и не са осигурени за много ученици удобството услуги, които е подходящо, да се ползват в общообразователната среда. Самите училища също така могат да бъдат облекчени в предоставянето на дейностите за обща и допълнителна подкрепа чрез интегрирано взаимодействие със социалните услуги.

Освен за деца със специални образователни потребности социалните услуги могат да предоставят и подкрепа за родители, за деца в риск, деца в социално уязвимо положение и др.

За да стане възможно ползване на социални услуги в сградите на детските градини и училищата без това да повлияе на провеждане на общообразователния процес, както и за да се осигури възможност редица дейности за допълнителна подкрепа да се реализират в подходящи условия на детската градина или училището, извън стаите на класовете и кабинетите.

Разбира се в закона взаимодействието със социалните услуги се въвежда като възможност, но не и като задължение и позволява да бъде прилагано по преценка на директорите и центровете за ресурсно подпомагане според оценка на местните условия.

Относно финансирането – наред с финансовите стандарти, източник на финансиране са и националните програми. Целеви национални програми могат да осигурят финансиране за прилагане на новите дейности за обща и допълнителна подкрепа, за да дадат възможност за развитие на модели и добри практики, за обмяна на опит между детските градини и училищата и за утвърждаване на приобщаващи подходи, като всичко това води до постигане на реално приобщаване на всяко дете или ученик и неговото пълноценно обучение и лично развитие.

В допълнителните разпоредби предлагаме изменения на дефиницията на „дете в

риск“ и нови дефиниции на въведени в текста на закона понятия: супервизия, мониторинг на приобщаващото образование, социална услуга, пространство за допълнителна подкрепа и ниво на интензивност.

ВНОСИТЕЛИ:

Йорданка Анинова Янгунова

Никола Ангелов

Красимир Вачев

Мария Златева Иванова

~~Радна Николова~~

Росен Шеляков

Димитър Савев

Предварителна оценка на въздействието на законопроект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование

1. Основания на законодателната инициатива

Основание за законодателната инициатива са резултатите от обществени обсъждания и експертни срещи, които идентифицират необходимост от усъвършенстване на нормативната уредба в областта на приобщаващото образование. Установена е необходимост от по-ефективни механизми за предоставяне на подкрепа, съобразена с индивидуалните потребности на децата и учениците, както и от разширяване на възможностите на образователните институции за нейното осигуряване. Предлаганите промени са насочени към гарантиране на по-справедлив и равнопоставен достъп до качествено образование.

2. Заинтересовани страни

- Министерството на образованието и науката;
- институциите и педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование;
- децата и учениците в предучилищна и училищна възраст и техните родители.

3. Анализ на разходите и ползите

Изпълнението на законопроекта предполага оптимизиране на разходите, предвидени за обезпечаване на приобщаващото образование и в рамките на бюджетите на институциите в системата на образованието и средствата, предвидени за квалификация и преквалификация на педагогическите специалисти. Предвидено е създаване на по-голяма гъвкавост и възможности за повишаване на ефективността на приобщаващото образование и ефикасността на бюджетните разходи при осигуряване на възможност за взаимодействие със системата на социалните услуги. Източник на финансиране на предвидените дейности са бюджетите на националните програми в системата на образованието.

Допълнителни ползи от приемането на законопроекта са свързани с оптимизиране на процесите и възможностите за оказване на личностна подкрепа и допълнителна личностна подкрепа на децата и учениците с повече възможности на директорите и педагогическите специалисти да прилагат подходяща подкрепа, спрямо индивидуалните потребности. Създават се възможности за по-ефективно използване на ресурсите на системата на социалните услуги като част от подкрепата, която ползват децата и учениците.

4. Административна тежест и структурни промени

Със законопроекта не са предвижда създаването нови административни структури или други структурни промени. Допълнителните дейности ще се извършават от съществуващите структури.

ВНОСИТЕЛИ:

Йорданка Анинова Франдъкова

Костюм Фичев

Красимир Вачев

Мария Златева Ангелова

Ръз Харзев

Росен Ментунов

Деница Лалева